

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indtænder

Udgivet af
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Nr. 7

September 1947

2. Aargang

Indhold:

Lægeekspedition til
tyske Lejre

★

En Proces forberedes

★

Frihedsbevægelsens
store Dag

★

Leder:

»Frihedskæmperen«
Gunnar Larsen (Side 9)

★

Læserbreve

★

De politiske Fanger
i Tjekoslovakiet

Forsiden:

*Gunnar Larsen tager det
berømte Spadestik for
»det germanske Storrøm«*

Skive

Vestjyllands Papirposefabrik
Aktieselskab

Skive

Arne **INGSTRUP**
Manufaktur
Østertorv, Skive

Haandværkerforeningens **Restaurant**
SKIVE

Korkisoleringsplader
Tagpap
Asfalt *Skivehus*
Asfalt- og Tagpapfabrik, Skive

BØRGE HANSEN
OST en GROS
SKIVE

Skive Diskontobank
Aktieselskab

Skive Møbelfabrik

Afdeling: *Nye Hjem*

København

Bælte- & Remmefabriken
DAN
v/ Laurits Larsen
Hulkærvej 3 - Søborg 3347

Adolph Holstebro & Co.s Eftf. A/S
Wildersgade 56 - København K. - Central 1655-11665
Isenkram - Værktøj - Skibs og Bygningsbeslag

Kamma

Meesenburg

Indeh. B. Corneliusen

OKORTEVARER EN GROS

Alhambravej 6

København

RESERVERET
E. A.

Af tidligere Vane har vi „organiseret“ os til de bedste Forbindelser saavel i Europæiske som i Oversøiske Lande. Derfor bør Henvendelse om Export adresseres til:
Egil Barfod & Co. A/S Gothersgade 101 K.

Paa Lægeekspedition til de tyske Koncentrationslejre

Dr. Lorenzen, Boy, der før Kapitulationen foretog flere Rejser til tyske Koncentrationslejre for at hjælpe danske Fanger hjem, skildrer her sine Indtryk.

Efter Kapitulationen hørte man ofte den Udtalelse, at de, som var med til at hente Fangerne hjem fra de tyske Koncentrationslejre, naturligvis havde set og været Vidne til mange af de Rædsler, som nu alt Folket blev gjort bekendt med. I Virkeligheden var Tyskerne uhyre paapasselige med at lade dem faa Indblik i noget som helst, og først efterhaanden kunde man dels af Selvsyn, dels af Fangernes Beretninger danne sig et klart Billede af det Liv og de Vilkaar, man turde byde vore Folk.

Da et lille Antal af Grænseegnens Læger fik Lejlighed til at undersøge og tale nogenlunde fortroligt med de første 200 Politibetjente, som i Dec. 1944 blev hentet hjem fra Buchenwald, fik jeg et første personligt Indtryk af KZ-Lejrenes Tilstand. Det var derfor med spændt Interesse, jeg første Gang nærmede mig Neuen-Gamme i Januar 1945, da det første Hold syge Grænsegendarmere derfra blev overført til Frøslevlejren.

Paa Vejen derud fra det danske Hovedkvarter paa „Stift Rosenborg“ mødte vi Lastbiler med Fanger under Bevogtning. Det Syn kendte vi Naboer til Frøslevlejren godt, men disse Fanger saa ogsaa paa Afstand bemærkelsesværdigt daarlige ud og deres Tøj var øjensynligt i en slet Forfatning og meget tyndt.

Da vi havde passeret den gamle hyggelige Neuengamme By og Broen over Elbearmen, svingede vi tilhøjre forbi Værtshuset „Zur blauen Brücke“ og fik et lille Kig ind i den gamle Teglgård, som saa ret pæn ud, og blev standset af en Anmeldelsespost paa Landevejen. Og saa begyndte med ægte præsisisk Grundighed Formaliteterne med Melding og Indhentning af Tilladelse til at køre ned til Hovedporten midt i Lejrens Sydside. Det gik igennem mange Instanser og langtfra altid glat. En Dag, jeg var alene dernede, maatte jeg vente fra Kl. 9 Morgen til 5 Aften, inden det lykkedes at faa Foretræde.

Paa Asfaltvejen ned forbi de talrige Vagtposter og Maskingeværreder, var der rig Lejlighed til at betragte Lejren gennem Pigtraadshegnet tilvenstre. Udefra gjorde den et net og propert Indtryk. Fangerne gik derinde og arbejdede med Jorden i en Slags stor Køkkenhave,

„som de frivilligt havde paataget sig at opdyrke“. Men hvor var deres Bevægelser langsomme, og hvor slugte de den fremmede Bil med Øjnene. Da vi senere kom Fangerne paa nærmere Hold, uden dog at kunne tale med dem, blev vi slaede af deres ynkelige Forfatning, deres Magerhed, deres sygeligt gultne Hud, deres lasede tynde og kolde Tøj med Nationalitetsmærkerne, høje Fange-numre og kulørte Kendingslaser paasyede, og deres elendige Fodtøj, som den fattigste herhjemme vilde have vrasket. Og saa Modsætningen, de varmtklædte og velnærede Vagtmænd. Hold paa 10—20 Mand kom slæbende med tomme eller halvt belæssede Kassevogne. Halvdelen af dem var nærmest en Belastning af Køretøjet og blev slæbt med af de mere robuste. Deres Formand maatte paa lang Afstand stryge Huen fra sin klippede Isse og gøre Honnør med Hænderne strakt langs Buksesømmen og Hovedet stramt drejet mod Portvagten, som naturligvis ikke ænsede ham. Man følte instinktivt, hvad Fangen tænkte.

Den første Dags Indtryk var overvældende og gav een pludselig en klar Forstaaelse af Nazistirets Foragt for andre Nationer, ja for Menneskeværd i det hele taget. Resultatet var blevet dette uhyrlige Slaveri.

Da vi senere kom med de hvide Busser med svenske og danske Flag paa Siden, var disse til stor Opmuntring for Fangerne, et Pust fra den frie Verden med frie Mænd. Vi blev anset for at være fornemme, omend maaske ikke kærkomne Gæster, for Vagtposten skuldrede Gevær for

Busserne gøres klar

os, enten vi var iklædt de med mange ureglementerede Distinktioner forsynede blaa CBU Uniformer eller kun var „uniformerede“ med et Røde-Kors eller et af Socialministeriets Dannebrog-Armbind. En czeckisk Professor, som i 1946 passerede Krusaa Karantænestation som Udvandrer via Sverige til USA, fortalte hvilket overvældende Indtryk de hvide Busser havde gjort paa Theresienstadts jødiske Beboere. De havde forlængst opgivet alt Haab om at beholde Livet, og saa kom disse Busser og fortalte dem, at der gaves Mennesker i Verden, som tænkte paa dem og vilde hjælpe dem. Da vi en Dag kørte en lang Række danske Busser op paa Linie i Teglgården, hvor 600 ventende danske Politifolk stod opstillede, og det hele klappede med militær Præcision, skønt alle Chauffører var civile, blev selv Tyskerne, ogsaa de ledende Officerer, imponerede.

Abendburg saboterede Udleveringen af Fanger.

Vi lærte dem efterhaanden ret nøje at kende. Obersturmführer og Kriminalsekretær Abendburg havde i det civile Liv været Chauffør paa en Petroleumsvogn, fortalte man, inden han af Himmler fik Titusinder Fangers Skæbne i sin Haand. Han residerede tilvenstre indenfor Hovedporten og havde hele Fangekartoteket under sig. I Begyndelsen optraadte han meget høvent og brøstigt, og saboterede Udleveringen af Fangerne, selvom de fra højere Sted var frigivet til Hjemtransport. Det var hans Skyld, at vi saa ofte først kunde køre fra Lejren, naar det begyndte at blive mørkt, og naaede Hamborg i Luftalarm og blev udsat for Luftangreb og „Tieffliegarangreb“ undervejs hjem. Det kostede smertelige Tab af Døde, Saarede og Materiel. Det var ham, der ikke vilde lade mig hente en Fange i Goslar, „for saadan en asocial Forbryder er det ikke værd at spille Benzin paa“ — „Europas Benzin“ kaldte han den, skønt jeg havde medbragt den fra Danmark. Da han begyndte at tage imod Cigaretter, senere Madvarer og Spiritus, gik det noget lettere. Saadant skulde jo gøres med Takt og paa Tomandshaand — da en Chauffør engang lidt aabenlyst tilbød ham 1/2 Flaske Aalborg, skældte han ham Hæder og Ære fra — men han beholdt Flasken. Og hans Undergivne var ikke et Haar bedre.

Thuman nægtede sig hjemme.

Lejrchefen, Obersturmbannführer Pauli nægtede sig næsten altid hjemme — han var paa Rejse til Udkommandoerne, hed det sig. Han var en glat Officer, som officielt mente, at alt var i N.G. som det burde være.

Thumann — samme Rang som Abendburg — residerede som en blodig Tyran i Lejrens sydøstlige Del, hvor de fleste Fanger var stuvede sammen. Hans Afdeling var under konstant Afspærring med elektrisk ladet Pigtraad. Han var en middelhøj, slank, sirligt klædt ung Mand,

næsten lidt feminin. Men hans Øjne var som en Afgrud af Ondskab, slørede og graa og kolde. En Morgenstund saa jeg ham hænge som en Klud paa en Stol i hans Kontor, hvor jeg uforvarende var bleven vist ind, men en halv Time efter var han igen den arrogante og elegante Officer. Kun en stimulerende Indsprøjtning kunde forklare Forvandlingen. I et Raserianfald smed han en Eftermiddag den svenske Cheflæge Dr. Arnoldsen og mig ud af den indre Lejr, fordi vi ikke havde Adgangstegnet, som han alene raadede over. Det var en lille Trøst, at ledsagende Gestapomænd slukøret kom samme Vej under Bevogtning af en Post under Gevær. Thumann fik Udløsning ved at affyre sin Revolver i Luften. Han elskede Nakkeskud og Fanger har fortalt, at han afleverede dem personligt i Beskyttelsesrummet under Lejren.

Den unge Læge hørte engelsk Radio.

Forbindelsesofficeren imellem Greve Folke Bernadotte og Himmler, Dr. Rennau, havde et helt lille Kompagni, mest civilklædte Gestapofolk til sin Raadighed, til at ledsage og overvaage alle Transporter. Til en Begyndelse var de meget nidkære og passede paa, at Chauffører, Sygeplejersker og Læger kun talte rent forretningsmæssigt med Fangerne, men efterhaanden gjorde dansk Mad og anden god Behandling sin Virkning og Taget slappedes. En Nat var det dog nær gaaet galt. En af de mere ondartede af Slagsen — Steffen hed han — kom hvidglødende af Indignation farende hen til mig, der var Leder af Konvojen: Den unge Læge, De har med, har haft den Frækhed at høre engelsk Radio i en Bus, som er fuld af kvindelige Fanger. Jeg kan lade ham arrestere med det samme osv. Jeg saa straks, at Manden var sulten og beordrede en Madpakke og en Carlsberg udleveret til ham. Saa opsøgte jeg Roesdal. Det var desværre rigtigt nok, han var bleven overrasket. Det var en udmærket og interessant Udsendelse; jeg havde selv hørt den i Førervognen, dog uden tyske Vidner. „Kan De Tysk, Dr. R.?” „Aa, saa nogenlunde“. „Nej, de kan ikke, ikke saa meget da, at De kan følge en engelsk Radioudsendelse paa Tysk — det var kun „Luftlagemeldung“, De var ude efter“. — Steffen var i Mellemtiden bleven mæt og tog skulende vor Forklaring ad notam. Der skete ikke mere og Dr. R. vedblev med at deltage i Transporterne. Det var altsammen Himmlers Folk — hos een af dem følte jeg en Aften, at han havde en pæn lille Revolver i Baglommen, mens han sad og sov ved Siden af mig i Bilen, og saa vidste man det — og i det hele taget var det Himmler, der prægede KZ-Lejrene. I ingen af dem, jeg har besøgt, har jeg set et Hitlerbillede, altid kun Himmler. Det hæsligste stod i Legemsstørrelse paa et Staffeli hos Obersturmbannführer Joseph

Kramer i Bergen-Belsen. Det og to Flodhestepiske, en sort og en gul, som hang paa Væggen, og saa Bøddelen Kramer selv fyldte det store Rum med en sær Uhygge.

Ind imellem var der ogsaa mange opmuntrende Oplevelser, som da vi fik Politispektør M. med hjem, skønt han ikke fandtes paa Listen. Et Par gammelprøjsiske Kommandoord i rette Tid havde herved en overraskende Virkning.

Rundberg var en fin Diagnostiker.

Vi Læger morede os ofte over Professor Rundbergs mere og mere spidsfindige Diagnoser. Da de virkelig syge først var evakuerede, gjaldt det om at finde de sjældne Sygdomme frem, som kunde bestaa for den tyske SS-Læges Kontrol, hvis han skulde finde paa at efterkomme sine Pligter. Professoren var en meget fin Diagnostiker.

Henimod Midten af April stod jeg en Dag inde ved Sygebarakken med en Ambulance, som skulde fyldes. Hele Kontrolstyrken var i Virksomhed, for at ikke een forkert skulde smutte med igennem. Da saa jeg bag Pigtraaden, som skilte Appelplassen fra Barakgaarden — de lignede en kæmpemæssig Sølvrævefarm — en ung Mand, som nedstirrede mig. Ved Hjælp af en tysk Vagtmand og en Cigar fik jeg mig manøvreret helt hen i Nærheden og sendte Tyskeren tilbage til Vognen under et intetsigende Paaskud. „Er De ikke Dr. Lorenzen fra Bov?” „Jo”. „Kan De huske H...”, det var hans Dæknavn fra Frøslev, som han benyttede i sine illegale Breve. „Nej er det dig” — jeg havde jo aldrig set ham før — „jeg troede, du var i Porta, men hvor er B og P?” Han fløj afsted og et Øjeblik efter stod de der alle tre. „Kan vi ikke komme med til Sverrig?” „Jo, men saa maa I være syge”. „Jamen vi fejler skam ikke noget”. „Jo, vist gør I saa. Du H... har jo Ischias”. „Hvordan er det?” „Saadan og saadan — men husk nu at trække paa det samme Ben hele Tiden — venstre.” „Og jeg?” „Du har Leddegigt, P.”. Og han fik Dessinerne. Og B fik Angina-pectorissymptomerne. Næste Gang, jeg kom derind, kom H. og P. slæbende med en Baare og H. trak meget naturtro paa sit venstre Ischiasben. „Hvordan gaar det med B?” „Han ligger tilsengs, han er meget syg, han har Angina pectoris!” Den tyske Kontrollæge maa ikke have anstrengt sig, for en Uge efter var alle tre gaaet med en svensk Transport nordpaa. Jeg havde taget det Løfte af dem, at de skulde melde sig til Brigaden, naar de var vel over Sundet, men allerede i Møgelkær tog de Udgangsbillet for atter at gaa ind i Rækkerne.

Hvordan Tyskerne selv saa paa Lejren og dens Umenneskelighed? SS-Folkene gjorde ikke Indtryk af i mindste Maade at have Medynk med Fangerne og de

almindelige Vagtmænd, hvoraf flere kunde tale Dansk, var tildels kede af deres Tjeneste, men de bedyrede alle, at de handlede efter Ordre, og at Nægtelse vilde betyde Døden for dem. Een af dem kom jeg i lidt nærmere Kontakt med. Han gik Patrouille rundt om hele Lejren, fulgt af en kraftig rødbrun Boxer i Kæde. Hunden var veldresseret. Han var selv slovakisk Quisling og forbandede det sure og raadne Klima i Elbelavningen — det var godt nok til Fangerne — og længtes efter Karpaternes Bjerge. Boxeren skulde kasseres, fordi den havde bidt sine Hjørnetænder ud paa en Fanges Ben. Han gav en Prøve paa dens Færdigheder, lod den bide en tyk Kæp igennem og pudsede den efter en lille kvik 10 aarig Polakdreng, som drev rundt mellem Soldaterne, og som ellers var gode Venner med Hunden. Han løb dødsensangst af alle Kræfter med Hunden i Hælene. 3 Skridt fra ham standsede Boxeren paa sin Herres Tilræb. Jeg gyste ved Tanken om, hvad der vilde være sket, hvis den ikke havde lystret — trods manglende Hjørnetænder.

Blomstermarker og Pigtraad.

Vejen langs Lejrens Sydside blev ogsaa benyttet af Civilister med Adgangstegn for hver Gang og især Kvinderne færdedes aldeles uberørte af Situationen. En Bøndegaard, fra hvis Vinduer man kunde følge alt derinde, fik god Hjælp og billig Arbejdskraft derfra. Kun naar Ind- og Udmarchen af Arbejdsholdene fandt Sted, var alt afspærret og vi blev da gennet hen til „Zur blauen Brücke”, hvor man kunde faa et Glas tyndt Øl til Madpakken og købe herlige afskaarne Hyacinther og Tulipaner til at smykke Busserne med. De brogede Blomstermarker og skinnende hvide Kirsebær- og Magnolietræer stod i en skærende Modsætning til Mørket bag Pigtraaden. I Skænkestuen forkyndte en stor Plakat: Læg Mærke til, hvem der bruger den tyske Hilsen. Den, som ikke gør det, ist dein Feind! Man saa sjældent nogen bruge den og hørte ofte Soldater skælde ud paa Krigen. De prøvede at faa noget at vide om dens Gang hos os, „for I maa jo da høre

Et Kig ind i Ambulancen

udenlandsk Radio". Det var svært at tie, men klogt.

Under et Hvil undervejs hjemad kom en tysk Oberleutnant, Fører for et afkæmpet Kompagni, hen til mig. „Hvad er det dog for Transporter, disse her. De Folk ser jo forfærdeligt ud." Jeg fortalte ham i Vendinger, der ikke var til at misforstaa, at det var Resterne af Nazisternes norske og danske Ofre, vi bjergede hjem. „Ja, det er skrækkelige Ting, man nu hører. Det har vi aldrig vidst noget om". „Saa lytter De nok til engelsk Radio, Hr. Oberleutnant?" Et skævt sørgmodigt Smil var hans Indrømmelse af Brøden.

Krigen havde nærmet sig Neuengamme saa meget, at man kunde høre dens Bulder inde i Lejren. Og saa kom den store Dag, da vi kunde evakuere alle resterende Nordmænd og Danske, omtrent 4000 Mand i Tal. Vi havde ca. 36 svenske og vel 133 danske Busser, Ambulancer og Hjelpevogne til Raadighed og vi var ikke saa lidt stolte, da vi lod den ene Vogn efter den anden svinge ind efter den dyrebare Last. Over Lejren kredsede 4 engelske Jagere. I Forterrænet krepere engelske Granater. Skerstenene røg tæt af alle de kompromitterende Papi'er, som skulde brændes i sidste Minut. Thumann, Abendburg, Dreimann, Glysing og hvad de andre nu hed, var der alle, men der var ingen Appel i dem ell.r i deres Dispositioner. „De henter mange ud idag", henkastede Abendburg. „Ja, vi tager dem til sidste Mand, men det er jo ogsaa paa høje Tid", svarede jeg og pegede paa en Granatekspllosion ude i Marken. „De har Ret", sagde han. „Ja, Hr. Abendburg, vi har hele Tiden haft Ret". Og dermed endte vort Bekendtskab.

Retfærdigheden har nu indhentet de Skyldige.

Dr. Lorenzen, Bov.

De hvide Busser

Silkeborg Jern- & Staalforretning A/S
»Staalgaarden« — Silkeborg

En Proces forberedes

Der gøres for Tiden et omfattende Arbejde for at skaffe Klarhed over Forholdene i Hannover-Støcken K-Z-Lejren og i Løbet af kortere Tid vil Støcken-Processen løbe af Stabelen. Nogle Kammerater fra Horsens vil blive indkaldt som Vidner. Her fortæller een af dem, Købmand Kai Wive, Horsens et og andet i Forbindelse med Forarbejdet til Processen.

Jeg blev den 2. Juli opsøgt af Capt. Kelley, der er tilknyttet „war Criminals Group" i det engelske Hovedkvarter i Bad Oeynhausen i Tyskland. Han udbad sig nogle Oplysninger om KZ-Lejren Hannover Støcken. Englænderne havde arresteret Lejrkommandanten, hans Næstkommanderende, en Del SS-Folk — Kapoer og Fabrikfunktionærer. Adressen paa de danske Fanger havde Capt. Kelley faaet opgivet gennem „Besættelsestidens politiske Fanger".

De Oplysninger, vi kunde give Kelley, viste sig at være af Ret stor Værdi, ikke alene overfor de Arrestanter, man allerede havde, men det har ogsaa givet Resultat i Efterforskningsarbejdet, der blev fortsat, da Kelley vendte tilbage til Tyskland. Saaledes meddelte Kelley mig i et Brev af 6. August, at han havde arresteret Fabrikens 2 ledende Ingeniører, som man hidtil ikke havde haft Anklagemateriale imod.

Jeg kan maaske i denne Forbindelse nævne, at vi arbejdede paa en Blyfabrik, hvor vi lavede Akkumulatorplader til U-Baade. Der blev forlangt et bestemt Kvantum af hver Fange om Dagen, og det var Chefingeniøren, der fastsatte det. Kvantummet var ganske urimeligt i Forhold til vor udmattede Tilstand og kunde ikke opfyldes. Systemet var det, at hvis en Fange lavede det fastsatte Antal, fik han Besked paa næste Dag at forhøje Tallet yderligere med endnu 10 Stk., altsaa en Skrue uden Ende.

Aktiv Ingeniør.

Chefingeniøren truede Kapoerne, hvis de ikke fik vores Arbejdstempo forøget, og straks kom Gummikniplen i Sving, altsaa en Ordre, der var Aarsag til mange Fangers Død. En Dag blev alle Danskerne kaldt sammen for at paahøre en Tale af Chefingeniøren. Jeg, der var Tolk for mine Kammerater, maatte oversætte den. Han meddelte os, at saafremt vi ikke fik Tempoet sat op, vilde vores Rugbrødsration blive taget fra os, og yderligere vilde han anmelde os til Gestapo. Om Misforstaaelse af det tyske Sprog var der ikke Tale fra min Side, idet jeg har boet 5 Aar i Flensborg. Denne Ingeniør er nu blevet arresteret, og der vil blive rejst Tiltale imod ham paa dette Grundlag. Angaaende den tyske SS-Ledelse fik Kelley ogsaa Oplysninger, der var af

Værdi for den kommende Proces. Kommandanten og hans Næstkommanderende hævder i Dag, at de ikke beskæftigede sig ret meget med Lejrens indre Anliggender. Det overlod de til de tyske Overfanger. Dette er paa sin Vis ogsaa rigtigt nok, naar man ser paa den rent daglige Optræden. Men de Herrer havde glemt et Par Ting. Den første var Korruptionssvindelen med Fangernes Mad. Gennem mine Samtaler med de tyske Kapoer, blev jeg klar over, at en meget stor Del af Fangernes Rationer gik til den sorte Børs i Hannover. Et konkret Tilfælde er følgende: De Fanger, der arbejdede i Blyfabrikken, skulde hver Dag, af Hensyn til det giftige Arbejde, have udleveret 1/2 Ltr. Mælk. Dette havde man været saa letsindig at meddele os ved Ankomsten til Lejren. Vi fik det i 4—5 Dage, men saa holdt det op. Resten af Tiden saa vi ikke noget til Mælken, og vi var dog i Lejren i næsten 6 Maaneder, og vi saa, hvordan Civilarbejderne hver Dag fik udleveret deres Mælk. Endnu i Dag hævder Tyskerne, at vi har faaet den Mælk, der var os lovet.

Hvad Madskaale kan bruges til.

Her er et andet Eksempel paa en Oplysning, der kans have Betydning i en Proces: Vi havde nogle Bunkers, hvor vi maatte gaa ned under Luftangreb. Disse Bunkers laa meget lavt, og Grundvandet stod knæhøjt i dem. Dette foranledigede Næstkommanderende til gennem Blockältesterne at forlange dem tømte. Naar man ved, at næsten alle Fanger led af „Scheisserei” og ofte i Timevis stod stuvet sammen i disse Bunkers, kan man forestille sig, hvordan dette Vand kom til at se ud. Dette Vand slæbte vi op ad Bunkerne i vore Madskaale, som vi bagefter ikke havde Lejlighed til at vaske, fordi der intet Vand var i Rørene, saa vi maatte spise vor Suppe af disse Skaale, hvori vi havde baaret dette pestbefængte Vand, uden at disse var rensede. At dette har været Aarsagen til mange Sygdomme, siger sig selv.

Saadan var der mange Oplysninger, der havde stor Værdi for Capt. Kelley, og førte til faste Holdepunkter i Sigtelserne, og til fornyede Arrestationer. Iøvrigt fortalte Kelley et Par Ting, der sikkert har Interesse for gamle KZ-Fanger. Han havde foretaget Afhøringer over Pauli og Thumann, og de havde begge været meget, meget smaa, nu da Regnskabets Time kom. Thumann var i de sidste Dage før han blev hængt, blevet angrebet af næsten religiøst Vanvid. Videre sagde Kelley, hvis Afdeling er direkte underlagt Krigsministeriet i England, at den engelske Militærregering i Tyskland lagde hans Afdeling mange Hindringer i Vejen. Har „war Criminals Group” endelig faaet fat i en Mand, risikerer de, at 14 Dage efter løslader Militærregeringen ham. Iøvrigt sagde Kelley, bliver Krigsforbryderne behandlet me-

get mildt. Han var en Dag kommet til Neuengamme for at foretage nogle Afhøringer, og da havde den engelske Kommandant beklaget sig over, at der manglede et Par af Fangerne. De var ikke vendt tilbage. Da Kelley spurgte, hvor de havde været henne, fik han det Svar, at de havde faaet Week-end Pas til Hamborg for at besøge deres Koner!!!

I Tilknytning til Kelleys Besøg, er der en anden Ting, der interesserer mig. Da Kelley opsøgte mig, spurgte jeg ham, om han havde faaet Adressen gennem det danske Politi, og han fortalte saa, at den havde han faaet gennem Besættelsestidens politiske Fanger. For et Aar siden blev jeg afhørt af Rigspolitiets Rejseafdeling om Hannover-Stöcken Lejren, og de oplyste mig om, at Rapporten skulde sendes til Englænderne. Kelley sagde, at han aldrig havde set disse Rapporter, eller hørt noget om, at de skulde eksistere.

Paa vor Forespørgsel oplyser Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger, at den omfattende Samling af Rapporter, som i Samarbejde med Landsforeningen optoges af Rigspolitichefens Efterretningsafdeling ganske vist blev oversendt til „War Crimes Unit”, men ikke synes at være blevet udnyttet.

I alt Fald har Landsforeningen i intet af de Tilfælde, hvor der har været personlig Kontakt med de tre vestlige Besættelsesmagters Politi, truffet nogen, der havde det mindste Kendskab til denne omfattende Samling Bevismateriale.

Red.

F. V. Backhausens Eftf.

Bogtrykkeri, Bogbinderi, Papirhandel
Sct. Mathiasgade 34, Viborg

Chr. Møgelvang

Kul og Koks Import
Nykøbing Mors
Telefon 7 (4 Linier)

1/5 Engholm Mejeri

Nørrebro 88

Nykøbing M.

1/5 Sørensens Kulhandel

Thisted

Tlf. 17 og 100

Frihedsbevægelsens store Dag

Den 29. August vil for Danmarks Frihedsbevægelse sammen med den 4. Maj til alle Tider være de store Dage.

Den 29. August fik det officielle Danmark Mod til at give det nazistiske Tyskland et utvetydigt og klart Svar, og det blev et udiskutabelt Nej.

Med det samme gik vi over fra den Tilstand, der betegnes med at være et besat Land, til at være krigsførende med Hitler-Tyskland.

Dagen blev i Aar fra vor Side mindet paa forskellig Maade, saaledes blev der fra Kammeraternes Hjælpesfond nedlagt Kranse ved Monumentet paa Bispebjerg, ved Helligaandskirken og i Ryvangen. Landsforeningen nedlagde Kranse ved Helligaandskirken og i Ryvangen ved de fra Tyskland hjemførte Kammerater.

Om Aftenen var der Koncert i Tivolis Koncertsal til Fordel for Landsforeningen. Der var helt udsolgt og Koncerten fik et yderst vellykket Forløb. De medvirkende var: Kgl. Skuespillerinde Anna Borg og Pianisten Eva Knardahl.

Rundt omkring blev Dagen højtideligholdt paa forskellig Maade. Eksempelvis talte saaledes Sognepræst N. J. Madsen, der er Formand for Foreningen i Sønderborg og Medlem af Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpesfond, ved et Møde arrangeret af Frihedsbevægelsen i Sønderborg.

Han udtalte bl. a.:

Vi erfarer stadig paa ny, at de døde rider hurtigt. Den 29. August 1943 var en stor Dag; den gav os Danske umaadeligt meget. Da begyndte det danske Folk at smelte sammen til den ubrydelige Helhed, som det omsider blev i Krigens sidste Par Aar. Efter 29. August blev efterhaanden de Kløfter, som hidtil havde skilt os udfyldt. Især var dette Tilfældet i Fangelejrene.

Vi maa række hinanden Haand.

Den fælles Nød bandt os sammen, og det var ikke bare det negative, den fælles Nød og Lidelserne, der gjorde det, men det var først og fremmest det positive, at vi vilde kæmpe vort Land frit igen. Kampviljen, Kampmodet voksede frem. Kampen kostede meget Blod og mange Taarer. Men den var nødvendig. Hvad førte den 29. August ellers med sig? Mindes vi nu bagefter kun den Dag med lidt Rørelse? Hvis vore døde kunde staa frem i Dag, vilde der nok være Skuffelse i deres Sind. Vi er igen blevet opdelt i Partier og efter andre Skel. Vi er blevet grebet af Materialisme, søger hver især vort eget. Vi mindes ikke vore faldne ret, om ikke vi erkender — og føler os forpligtede heraf —, at vi

fortsat maa kæmpe for Frihedens Idealer og være rede til at ofre, hvad der kræves af os. Vi maa ogsaa nu række hinanden Haand over Kløfterne.

Schoch om Larsen.

Ved et offentligt Møde den 29. August paa Sophienborg ved Hillerød udtalte Formanden for Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger, Redaktør Schoch bl. a.:

„Det hedder i Dagspressen i Domspræmisserne følgende:

Da Gunnar Larsen den 29. August gik af som Minister fortsatte han Financieringen af Børstefabrikationen til Værnemagten. Om dette har han forklaret, at hvis han sprang fra, vilde Virksomheden blot blive ført videre af andre, at General Hannecken havde paabudt alle danske Virksomheder at fortsætte med Værnemagtsordrerne, at han vilde faa det tyske Søgelys rettet mod sig, hvis han trak sig tilbage, og endelig at han under disse Omstændigheder fandt det urimeligt, at han skulde miste sine Penge, som han paa det Tidspunkt ikke var i Stand til at undvære. I Parantes bemærket var der jo dem, der havde Raad til at undvære Livet. Saa fremt denne Dom holder, vil det sige, at man tvinges til at tage hele Værnemagerlovgivningen op til Revision og ikke alene det, men ogsaa at løslade alle arresterede Værnemagere, der har haft Undskyldninger, der har været mindst lige saa gode og mindst lige saa sandsynlige som Gunnar Larsens, og skulde Dommen ikke blive appelleret, og skulde man vente paa, at de Anklagepunkter, som man har henskudt til Behandling ved en eventuel Rigsret, ikke kommer til Behandling før den parlamentariske Kommission ad Aare er færdig, saa kunde det jo hænde, at man paa anden Vis kunde tvinge Gunnar Larsen Sagen igennem, saa man slap for at løslade alle Værnemagerne og slap for at revidere den Lovgivning, som en Rigsdag enstemmigt har vedtaget.

Jeg forbeholder mig i al Fald Ret til, saafremt Dommen ikke bliver appelleret, at anvende et Udtryk om Gunnar Larsen, der vil tvinge ham til at anlægge Sag mod mig, og jeg skal love, at det bliver saa kraftigt, saa det bliver ugørligt for ham at undgaa at anlægge denne Sag, og saa vil Sandheden uanset Rigsretsoprettelse eller ej, om Gunnar Larsen og hans Forhold, komme frem.

Svendborg litografiske Trykkerier

Stenstrykkeri og Æskefabrik
Telefon 1815

Papir-Kompagniet

Henning Raackmann — Fredericia
Papirvarefabrik . Æskefabrik . Bogtrykkeri

Pigtraad

Organ for
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND OG
LANDSFORENINGEN AF
BESÆTTELSESTIDENS POLITISKE FANGER

Redaktør:

Johs. Foemark, Slagelsegade 9. 2., Øbro 8537.

Forretningsfører:

H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137. Charl., Ordrup 5075.

Tryk:

Hak Jørgensen, Sturlæsgade 14, Kbhvn. S.

»Frihedskæmperen« Gunnar Larsen

Der var engang en Kollaboratør, der hed Gunnar Larsen. For dem, der helt har glemt dette Begreb, skal vi oplyse, at en Kollaboratør er en Mand, der samarbejder med Tyskerne om Administrationen af sit eget af Tyskerne besatte Land.

Hvis vi i dette Blad gentog alt, hvad vi i den illegale Presse (som vi ogsaa blev straffet for) skrev om nævnte Herre, vilde vi muligvis faa et Sagsanlæg paa Halsen.

For der er jo nemlig sket et og andet siden.

Først saa Situationen alvorlig nok ud: Der blev rejst den ene Anklage mere alvorlig end den anden imod ham. Men som Tiden gik, blev de fleste af dem gemt til en evt. Rigsretssag, og tilbage blev kun en tarvelig Sigtelse for Børstemageri — i sig selv en Fornærmelse at sigte en Mand af Hr. Larsens Format for den Slags Smaapillerier.

Endelig blev saa Værnemagersagen afsluttet med en Frifindelse. Hr. Larsen engagerede sig kun i det saa berømte Børstefirma for at skandalisere Hr. Bryld og Kønsorter. Det lykkedes ganske vist ikke, men Hr. Larsen var saa dybt og uigenkaldeligt engageret, at han ikke magtede at trække sig ud af det igen. Slutelig var det nærmest at betragte som et Dække for Hr. Larsens illegale Virksomhed imod Tyskerne, en Virksomhed, som ganske vist var ukendt for Frihedsraadet (som — det maa indrømmes — heller ikke vilde have noget med ham at gøre), heller ikke Hr. Lippmann synes at kunne attestere hans illegale Virksomhed.

Tilbage bliver Anklagerne, der beror i den parlamentariske Kommission. Maaske vil vi leve længe nok til at se nogle af dem blive til Rigsretsanklager; mange af os er unge endnu, selvom Hr. Larsens tidligere Omgangsfæller har taget lidt paa vort Helbred. Og skulde ingen af de nuværende Landstingsmænd naa at opleve

denne Rigsretssag, saa faar vi trøste os med, at Hr. Larsen [saa Fald ikke skal dømmes af sine tidligere Politikerkolleger.

Den endelige Moral er det for tidligt at uddrage af denne Sag, men den foreløbige ser saaledes ud:

Det gælder om at have „Format“, det kan opveje alskens Brist og Mangler!

Tilslutning til Tværpolitiken

Kammeraternes Hjælpefond holdt ordinært halvaarligt Bestyrelsesmøde Lørdag den 6. September. Der var god Tilslutning. Formanden, Konsul, Sagfører Kaj Dahl af lagde Beretning. Kassereren, Hospitalsinspektør P. Kragh fremlagde det reviderede Regnskab, der godkendtes. Der behandledes 14 Hjælpesager.

Da Kassereren ikke længere havde Tid til at røgte Hvervet, valgtes i hans Sted statsautoriseret Revisor Steen Hansen som Kasserer.

I Stedet for Erik Jacobsen (Jacob), der ikke ønskede at fortsætte som Næstformand, valgtes Kontorchef F. B. Larsen (tidl. Osnabrück).

Fondens Regnskab vil blive meddelt i næste Nummer af Pigtraad.

Mødet udtalte en varm Tilslutning til den tværpolitiske Linje i Fangeorganisationerne.

Kammeratskabsstævne i Snekkersten

Københavns-Afdelingen har haft en vellykket Udflugt til Helsingør og Snekkersten, Søndag den 24. August.

I Helsingør blev man modtaget af Kammeraterne fra Byen og fra Helsingør, og Turistchef Assens viste rundt i Helsingør.

Kl. 18 samledes man i Snekkersten med norske Kammerater, der i Rutebil var paa Vej til Prag.

Københavns Afdelingens Formand, Direktør Karl V. Jensen bød Nordmændene velkommen, og motiverede ude ved Kroejer Thomsens Mindesten, hvorfor man havde valgt netop Snekkersten som Samlingssted.

Den norske Fangekammerat Brunwold, der var Leder af den norske Rejse til Prag, udtalte sin Glæde over den Maade, Skandinaverne havde klaret sig paa overfor Nazisterne. Han takkede Danskerne baade for Pakker og for Grundtvig.

Stævnet sluttede med selskabeligt Samvær med improviseret Underholdning.

De politiske Fanger i den tjekoslovakiske Lovgivning

Af Alois Neuman, Vicepræsident for F. I. A. P. P

Straks efter de politiske Fangers Hjemkomst fra Koncentrationslejrene i Maj 1945 oprettede vi Centralkomiteen og Sekretariatet for Unionen af tidligere politiske Fanger og Familier til Nazismens Ofre.

Efter vort Forslag besluttede Regeringen allerede den 17. Juni 1945 at udbetale Erstatninger til Invalider, Enker, forældreløse og de efterladte efter alle Nazismens Ofre i Tjekoslovakiet. Denne Forordning blev i Juni 1946 erstattet med Lov Nr. 164. Man kan betragte denne Lov som en stor Sejr for vor Organisation. Den sikrer vore Invalider, Enker, forældreløse og andre efterladte jævnyrdige Indtægter. Det, der har Betydning for os, er at sikre Eksistensen for Familierne til vore Venner, som ikke kom tilbage fra Koncentrationslejrene.

Den anden Opgave bestod i at definere Begrebet „politisk Fanger“ ved Lov. Det drejede sig om at sikre de anerkendte politiske Fanger:

- 1) Fortrinsret i det offentlige Liv,
- 2) Fortrinsret ved Fordelingen af de konfiskerede Værdier.
- 3) Hensyn ved Avancement og Pensionsberegning for Funktionærer og Embedsmænd.

Den grundlovgivende Forsamling bestaar af 300 Deputerede, hvoraf de 110 er tidligere politiske Fanger. Uanset politisk Anskuelse fremsatte tjekiske og slovakiske Deputerede Lovforslaget, der definerer Begrebet politisk Fange og den lovmæssige Beskyttelse for denne Værdighed.

Efter at dette Lovforslag var fremsat, foreslog Regeringen at give de politiske Fanger samme Rettigheder som Medlemmerne af de tjekoslovakiske væbnede Styrker i Udlandet.

Efter lange Diskussioner blev man enige om Formuleringen af Definitionen af Begrebet politisk Fange, og Resultatet blev Lov Nr. 255/1946 hvori det hedder:

„Politisk Fange er den, som i Tiden 15. Marts til 4. Maj 1945 var fængslet, interneret, deporteret eller berøvet sin Frihed paa en anden Maade paa Grund af sin antifascistiske eller antinazistiske Virksomhed, rettet direkte mod Fascisterne eller Nazisterne, imod deres Hjælpere — Forræderne mod den tjekiske eller slovakiske Nation — eller af politiske, nationale, racemæssige eller religiøse Grunde, hvis Berøvelsen af den personlige Frihed har varet mindst 3 Maaneder. Tidsrummet paa 3 Maaneder er ikke obligato isk i Tilfælde, hvor Fangens Helbred er blevet ødelagt, eller hvor han har lidt korporelig Overlast eller er død som Følge af Fangenskabet“.

Samme Lov garanterer de politiske Fanger sammen med de øvrige Medlemmer af Modstandsbevægelsen Halvdelen af alle offentlige Stillinger. Varigheden af Internering i Fængsel eller Koncentrationslejr medregnes ved Beregning af Anciennitet for Tjenestemænd o. lign. De har Fortrinsret til Ansættelse ved Statsvirksomheder, til Køb af konfiskeret fast Ejendom eller Løsøre, til Adgang til Skoler osv.

Loven fastsætter samtidig, at enhver, der falskelig udgiver sig for tjekoslovakisk politisk Fange, straffes med Bøde indtil 50.000 Kr. eller 6 Maaneders Fængsel eller med begge Straffe samtidig.

Det fremgaar af dette Resumé, at Regeringen har ønsket at opfylde de politiske Fangers Ønsker, saadan som de er fremsat af vor Federation og af alle de Deputerede, der er tidligere politiske Fanger, for saa vidt de økonomiske Muligheder tillader det, at sikre de politiske Fanger og deres Familier alt, hvad de kan gøre Krav paa efter deres heroiske Holdning og de Lidelser, de har gennemgaaet i Undertrykkelseaaarene.

Landsindsamling d. 24. Oktbr.

Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger afholder den 24. Oktober i hele Landet en Indsamling til Fordel for de tidligere Koncentrationslejr-fanger eller disses Børn i de tidligere besatte Lande udenfor Danmark.

Meningen er, at Indsamlingens Overskud skal anvendes til at invitere Hold af Børn eller voksne Rekonvalescenter op til Danmark til et længere Ophold. Der er i København nedsat en Indsamlingskomite, der uden Forretningsudvalget for Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger foreløbig omfatter følgende:

- Fru Ingrid Dreyer, Danmarks Lottekorps.
  - Professor Mogens Fog, Frit Danmark.
  - Civiling. Erling Foss, Frit Danmark.
  - Bispinde, Fru C. Fuglsang-Damgaard, Red Barnet.
  - Forretningsfører K. Gedde, Ungdomsorganisationernes Fællesraad.
  - Kommandørkaptajn K. Hammerich, Dansk Røde Kors.
  - Ingeniør O. Holm, Det danske Spejderkorps.
  - Borgmester Unmack Larsen, De Unges Idræt.
  - Sognepræst Vilh. Kolthoff Nielsen, KFUM-Spejderne
  - Fru Nyborg Petersen, KFUK-Spejderne.
  - Provst L. Valentiner, Frivilligt Drengeforbund.
- Indsamlingen foregaar ved Salg af smaa 10-Øres Mærker, og det er derfor af ganske afgørende Betydning for Indsamlingens Resultat, at skaffe et meget stort Antal Sælgere.

Vi foreslaar samtlige Afdelinger at tage Initiativet til Dannelsen af lokale Indsamlingskomiteer.

Røret omkring Niemøller

Et Telegram fra Frankfurt meddeler, at Martin Niemøller, den tyske Bekendelseskirkens Førstemand, er ekskluderet af Foreningen af Nazismens Ofre. Nu kan Niemøller saadan set tage sig dette meget let, eftersom han aldrig har været Medlem af denne Forening.

Begrundelsen for det nævnte Skridt angives at være, at man i en Forhørsprotokol har fundet den Bemærkning, at Martin Niemøller om Jøderne har udtalt, at man i hans Familie gerne havde fulgt den Linje at lade Jøderne passe deres.

Paa Grundlag af denne Bemærkning stempler man nu Niemøller som Antisemit.

For det første er det vanskeligt i den anførte Bemærkning at se noget Udslag af Antisemitisme, endsiges noget Bevis herfor.

For det andet har det jo altid været en uskreven Lov blandt tidligere politiske Fanger, at man aldrig — og heller ikke nu bagefter — kunde lægge en Gestapo-Protokol til Grundlag for en Anklage mod en politisk Fange.

I det foreliggende Tilfælde nærmer man sig det glade Vanvid, idet Martin Niemøller bevisligt, ogsaa endog efter Hitlers Magtovertagelse, vovede at begrunde sin Modstand mod Hitlerismen.

Han sagde tydeligt og klart i 1937 til Verdenspressen, at Hitlers Lære stred mod Kristendommen, idet der her hverken var Tale om Herrefolk eller mindreværdige Folk.

Her var Polak, Tysker og Jøde lige — og de var alle indbudt til at modtage Evangeliets Gave.

Servus.

Fire udenlandske Gæster.

Fra venstre til højre ses Regnar Andersen, Norge, Hiltgunt Zassenhaus, Hamborg, Zward, Holland, og Hans Schwarz, Hamborg.

Slagelse

Høyers Konditori Slagelse

Telf. 677 — Giro 37983

MAGASIN DU NORD

Julius Zahle A/S

Slagelse — Telefon Nr. 1650

Aalborg

C. HOFMAN Optiker og Uhrmager

Bispensgade 11 - Aalborg

Postkonto Nr. 48105 - Telefon 1329

Magasin
SKJØDT &
MOURITSEN

AALBORG

I. C. Espersen & Søn

Bredgade 20

Aalborg

Stentoft & Petersen

Algade 53 - Aalborg

Læserbreve

Lad os faa Grunden at vide

Kære Prytz!

Tak for den udmærkede Artikel, som netop „rammer i Pletten“, visende os Aarsagen til Mismodet, Depressionen og svigtende Tillid til Retsmaskineriet.

Var det ikke muligt gennem en Henvendelse fra vor Forening, evt. med ledsagende Forespørgsel fra Pressens Side, at faa Ministeriet i hvert enkelt Tilfælde til at motivere, hvorfor denne eller hin Værnemagersag er henlagt?

Du kan tro, det vilde bringe mere Ro og Tilfredshed i Danmark.

Med venlig Hilsen

Din Harald Harpoth, Læge.

En Kammerat gør Status

Har du noget paa Hjerte? stod der i sidste Nummer af Pigtraad. Det har vist de fleste af os, men naar de færreste af os giver Udtryk derfor, bundet det sikkert i den Omstændighed, at det vel ikke altid er uden en vis Risiko at sige sin Mening. Naar man vil sige sin Mening, skal der tages saa mange i Grunden uvedkommende Hensyn, det hele skal pakkes ind og helst paa en saadan Maade, at Resultatet kun bliver Ord uden Indhold. Det er Grunden til, at man ofte selv forholder sig tavs. Interessen for det politiske Liv svækkes ogsaa baa- de af denne og andre Grunde.

Mange af os har i Tiden efter Besættelsen gjort Status og er kommet til det samme Resultat, men ikke det Resultat, der serveres den saakaldte Offentlighed og især vore Kammerater i Form af altid til Slut optimistisk farvede Artikler og Taler. Lad os for en Gangs Skyld være ærlige udadtil, som vi er det overfor os selv.

Var Forholdene ikke tilfredsstillende før Besættelsen, blev de værre under denne, og hvordan efter? Perspektivet for Fremtiden blev borte for mange af os. Det er desuden gaaet op for os, at et Maaltid i Himlen ikke mætter sultne Munde paa Jorden. Vi vil se Resultater nu, men vel at mærke ikke dem, vi hidtil er blevet præsenteret for. De, der slap igennem Krigens Aar med Liv og Lemmer i god Behold, er godt stillet i Forhold til dem, der Resten af deres Dage skal leve af den Medlidenhed og det maaske mange Gange overbærende Skuldertræk, der efter Befrielsen blev det kæmpende Danmark til Del. De er jo selv ude om det, de kunde have baaret sig ad som „den farligste illegale Klike“ og dens Følgesvendel Vi blev af med de tyske Nazister.

Verdens arbejdende Folkeslag, der uden Hensyn til en ligegyldig Nationalitetsbetegnelse tænker og føler internationalt, skulde efter Krigen se Resultater, de lagde jo baade Sjæl og Krop til. Og saa fik vi De Forenede Nationer. I dette Spørgsmaal har vi ikke Lov at være skeptiske, her er vi alle Optimister, for hvem tør i hvert Fald offentligt gaa imod den offentlige Mening, som den kommer til Udtryk i de Blade, der foregiver at give Udtryk for Menigmands Tanke og Følelser.

Hvor gaar Vejen da? Uden at spaa i Kaffegrums og andre mærkværdige Sager vil jeg tillade mig at formode: Naar der er gaaet nogen Tid vil et eller flere Medlemmer forlade De Forenede Nationer, bl. a. af den Grund, at Udgifterne med den næste Krig for Øje ikke tillader de paagældende at spille et billigt og efterhaanden alligevel nytteløst Teater til Massernes tvivlsomme Fornøjelse og Underholdning.

Hvor er saa Frihedskæmperens Plads i det kommende Opgør? Ja, her maa enhver tænke selv.

Lad os kikke ind gennem vore egne Vinduer for et Øjeblik. Lad os læse LRs. Prytz's Artikel „Opgøret med Værnemagerne“, lad mig nævne Navne som Gunnar Larsen og P. Knutzen, ja saa har vi allerede den beske Smag i Munden.

Vi har gjort en stor Fejl, da vi ikke arbejdede over for at gennemføre Frihedsbevægelsens Ideer og Principper til 100 pCt. i „vort“ Land. Det var det eneste Sted, hvor Overarbejde var paakrævet. Men det er aldrig for sent at lære af sine Fejl!

Giv Agt!

Muldvarpen.

Var der en tysk Modstandsbevægelse?

Der er visnok derhjemme i Danmark mange, der spørger, om der i det hele taget i Nazitiden eksisterede en nævneværdig Modstandsbevægelse i Tyskland. Lad det da først være sagt, at det var uhyre svært at modarbejde Fjenden henede, thi man maatte paa Forhaand gaa ud fra, at mindst 95 Procent af Befolkningen var stavnsbundet af Forholdene, og saa gik der saa uhyre mange Snyltedyrd rundt og laa paa Lur, om de ikke fandt et Offerlam, som de kunde bringe paa Slagtebænken.

Af denne Grund var det da ogsaa næppe muligt at løfte i Flok, da den ene Ven ikke kunde stole paa den anden. Og dog var det ikke blot Generalerne og de store Politikere, som man nu omkring den 20. Juli har hørt en Del om, der efter Evne modarbejdede det brune System, men ogsaa flere deltog.

Paa Grund af egne lagttagelser og Udsendelserne fra Londons Radio, som jeg flittigt har lyttet til i alle Krigsaarene, omend skønt „Føreren“ havde sat det un-

der haard Tugthusstraf — han vidste nok, af hvilken Grund det maatte forbydes — blev jeg snart klog paa, at selve Løgnens Fader var i Gang med at vildlede Folket paa en ganske brutal Mæde, som før eller senere maatte føre til et moralsk Sammenbrud og som jo da heller ikke udeblev.

Jeg maa sige, at jeg i disse Aar har tabt alle Venner og største Delen af gode Bekendte, idet de næsten alle bukkede under og tilbad Løgnens Fader, som vilde bringe dem Sejr, Hæder og Ære — paa andre Folks Bekostning!

Men der kom man saa til Skillevejen! Hertil og ikke videre! Jeg kom ind i en total Isolation, var „Danskeren“, ja endog „dansk Spion“, og kom maaske kun som ved et Vidunder uden om det værstel!

Jeg har tilbragt mange Nætter med Fremstilling af illegale Skrifter, som jeg senere hen fik anbragt rundt om i Hamborgs Gader.

Med venlig Hilsen

C. Petersen, Raben, Hamborg.

To urimelige Stikkerdomme

Reservebetjent Kaj Lykke Sørensen, der gør Tjeneste i Faarhuslejren og som er Medlem af Landsforeningen, gør opmærksom paa en Domsafsigelse ved Vestre Landsret. To Brødre, Svend Borup P. og Børge Petersen fra Gug ved Aalborg, havde mod Betaling angivet til tysk Gestapo 30 Gæster i en Beværtning. 24 førtes til tysk Koncentrationslejr, hvor 4 døde, mens en femte mistede Livet paa Vej hjem fra Tyskland.

Brødrenes Dom nedsattes for Svend Borup P. fra 6 til 2½ Aars Fængsel og Børge P.s Dom nedsattes fra 4 til 1½ Aar.

Saa sandt som der er noget, der hedder Dødsdom her i Landet, saa er de to hjemfalden dertil. Saadan en Dom bør tages op til en grundig Revision, slutter Kaj Lykke Sørensen sit Brev.

Hjørring

1/8 Jensen & Kjærsgaard

Jern — Staal — Kul — Maskiner

Frederikshavn — Hjørring

**Hjørring Amts
Andels-Svineslagteri**

Aarhus

**AARHUS AMTSTIDENDE
AARHUS**

JOHS. LOFT

aut. Gas-og Vandmester, Blikkenslager
de Mezasvej 18 — Tlf. 2723 — Aarhus

**1/8 HANS SCHOURUP
JYLLANDS STAAL- og MASKINFORRETNING**

Aarhus - Tlf. 7500

Appella

Brdr. Jakobsen, Eckersberggade 22, Aarhus

*C. Hofman & Co.
Aarhus*

*Paa Sensyn hos
Bajsen*

AARHUS

Bandagist og kirurgisk Instrumentmager

W. KAISER 1/8

»Bandagekaiser« (indregistreret Varemærke)
Vestergade 5 . Aarhus . Telefon 577

Roskilde

*Magasin
du Nord*

ROSILDE

Esbjerg

Brugsforeningen »Frem«
ESBJERG

Poul E. Holm
Guldsmed og Gravør
Kongensgade 19, Esbjerg Tlf. 2008

Vognmand Erik Bang
Skolegade 71 - Esbjerg

Esbjerg ny Andelsmejeri
Nygaardsvej 37

J. ANDERSKOV
Civilingeniør
Esbjerg

Magasin
»Rexan«
Esbjerg

Lauritzens Sportsmagasin
Tlf. Esbjerg 2081

H. Thomsen Petersen
Vognmands-og Brændselsforretning Borgergade 71 Esbjerg
Tlf. 326 - Grundl. 1901

Randers

Reserveret

Restaurant **MAXIM** Randers

Aktieselskabet
Randers Rebslaaeri
Randers

Randers Kul-Kompagni
Aktieselskab

Aktieselskabet
Valsemøllen OLYMPIA
Randers

A/s Bjerregaard, Noe & Co.
Randers

C. O. Grandjean
Tlf. 55 - 75
Randers

Aktieselskabet
ADOLF BORCH
Telf. 2205 - 2206
Kirkegade 16
Randers

Vilh. Nellemann
Randers

A/s Chr. Boldsens Eftf.
Jern- og Staalforretning
Randers

Dachau-Klubben

Som nævnt i Pigtraads Augustnummer er der Landet over dannet flere Fangekammeratskabs-Klubber. Vi fra Dachau har ogsaa haft Idéen, og den 2. Februar 1947 stiftede vi vor egen Klub. Det blev vedtaget, at vi 4 Gange aarlig skulde samles til en selskabelig Aften for dermed at gøre vort til, at det gode Kammeratskab, der opstod i „den onde Tid“, videreførtes og vedligeholdtes.

Der har indtil nu været afholdt 2 Festligheder: en med Damer (fælles Kaffebord, Underholdning og Bal) i Cirkelordenens Selskabslokaler, Falkonerallé 96, og nu den 30. August i Café 3 Hjørners hyggelige Selskabslokaler paa Sølvtorvet, en halvaarlig Generalforsamling med efterfølgende kammeratligt Samvær.

I November Maaned forventer vi at kunne arrangere en virkelig stor Aften, idet vi har faaet Tilsagn om Assistance fra 3 af vore største Kunstnere — to af dem kom de af os, der naaede til Sverige, allerede den Gang i nærmere Kontakt med.

De Kammerater, der allerede nu er Medlemmer, gaar med Energi op i Arbejdet. Men der er endnu flere gæve Kammeraters Ansigt, vi savner og ønsker at se iblandt os.

Dersom du er gammel Dachau-Häftling, da slut dig til os! Formanden og Kassere:en venter paa dig.

Adresserne er:

Formanden: Holger Jensen, Tranevej 1, København N. Telefon 8623.

Kassereren: Sigvald Olsen, Søllerødgade 35, København N. „Skrædderen“.

Tidligere Buchenwald-Fange søger Stilling

Efter at jeg i 4 Aar har været tjenestegørende i Politiet er jeg nu afskediget paa Grund af Tilskadekomst (mistet højre Pegefinger i Koncentrationslejr).

Jeg henvender mig da nu til Pigtraads Læsere for at opnaa en Stilling. Jeg kan paatage mig Arbejdet som Ejendomsinspektør, Lagerchef, Forvalter, Forretningsbestyrer eller lignende.

Jeg har 20 Aars Erfaring indenfor Manufaktur, Dekoration og Herreekvipering, har Handels- og Præliminær-eksamen, Kendskab til Tysk, Engelsk og Maskinskrivning. Har Kørekort. Er vant til at lede et Personale og omgaas Folk, og har de fineste anbefalinger.

Tilbud bedes under Billet Mrkt. 85.659 sendt til Bladets Redaktion, Slagelsegade 9, København Ø.

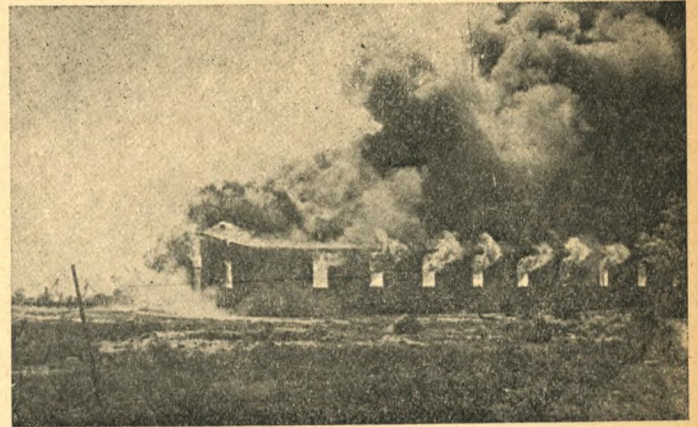
Pas paa!

Kammeraterne advares mod Ingeniør (Opfinder) Niels Erik Rasmussen (N.E.R.), der i flere Tilfælde har slaaet Plat paa Kammerater til større og mindre Beløb.

Han har i sin Tid siddet i Frøslev-Lejren.

Bøger af særlig Interesse

Vi har fra Folmer Christensens Forlag modtaget Lise Børsums Bog: Kvindehelvedet Ravensbrück. Endvidere fra Dreyers Forlag, Oslo, et digert Værk paa 3 Bind. Det er Odd Nansens Dagbog fra Fangetiden i Norge og i Tyskland. Titlen er: Fra Dag til Dag.

Efter Tysklands Kapitulation gaar Bergen-Belsen Lejrens Pesthule op i Flammer

Det eneste, der i Dag er tilbage af Lejren er dette enkle Kors

Aktieselskabet
De danske Bomuldsspinderier
 Vejle — Valby

ny 7 madon
Arbejdernes Fællesbageri $\frac{A}{S}$
Horsens

Fyns Stiftsbogtrykkeri
og Reproduktionsanstalt
ODENSE

H. O. K. I. $\frac{A}{S}$
Horsens

Lunau Vestergade 27. Odense
Telefon 490

Aktieselskabet
Brdr. W. & S. Sørensen
Juvellerer og Guldsmede
Horsens

$\frac{A}{S}$ **KOLDING KORN**
KOLDING

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Benyt

HANDELSBANKEN

I ODENSE FILIAL AF AKTIESELSKABET KJØBENHAVNS HANDELSBANK

som Deres Bankforbindelse

Vestergade 12-14 — Telefon 88

CARL M. COHR'S SØLVVAREFABRIKER $\frac{A}{S}$
FREDERICIA